

Не тільки інвалідність: інші цілі проведення оцінювання експертними командами

[Постановою Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1338](#) впроваджується новий процес оцінювання повсякденного функціонування особи з 1 січня 2025 року на заміну медико-соціальної експертизи.

Мета змін — зменшення бюрократичних процесів, цифровізація, безперервність, прозорість та чіткий маршрут пацієнта при наданні такої послуги, орієнтований на потреби людини. Саме завдяки цифровізації оцінювання повсякденного функціонування особи у новій електронній системі зробить процес та прийняття рішень експертними командами швидшим й ефективнішим.

Постанова визначає чіткий порядок для громадян, які потребують, зокрема, повторного огляду, яким інвалідність була встановлена із зазначенням строку повторного огляду, оновлення індивідуальної програми реабілітації (далі — ІПР).

Продовження інвалідності з 1 січня 2025 року

Якщо вам необхідно пройти повторний огляд у 2025 році для встановлення інвалідності, як зазначено у довідці МСЕК, першим кроком є звернення до вашого лікуючого лікаря. Лікар має сформулювати електронне направлення до експертної команди, для проведення оцінювання повсякденного функціонування.

Направлення формується після проведення всіх необхідних обстежень, які допоможуть лікарю якісно оцінити ваш стан, підготувати всю інформацію, необхідну експертним командам для прийняття рішення. Експертна команда проводить оцінювання очно, заочно, дистанційно або за місцем перебування особи — залежно від її стану та можливостей.

Можуть бути оновлені як статус, так і деталі щодо вашої індивідуальної програми реабілітації. Варто зазначити, що рекомендації, які є частиною ІПР, не регулюють питання, але надають рекомендації, пов'язані із соціальними виплатами, видом догляду чи облаштуванням робочого місця.

Оновлення ІПР

Якщо вам потрібно лише оновити індивідуальну програму реабілітації (ІПР), слід також звернутися спочатку до лікуючого лікаря, який направить із цією метою до експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи. Саме експертна команда розробляє рекомендації, які є частиною ІПР, чи оновлює діючі ІПР, адже це стосується вашого статусу інвалідності.

Отримання ДЗР

Для забезпечення допоміжними засобами реабілітації (ДЗР) потрібно звернутися до територіального відділення фонду соціального захисту осіб з інвалідністю.

Інформація з рішення експертної команди про потребу в забезпеченні допоміжними засобами реабілітації передаватиметься шляхом електронної інформаційної взаємодії до Міністерства соціальної політики України.

Продовження тимчасової непрацездатності

Якщо тимчасова непрацездатність триває понад 120 днів або понад 150 днів (з перервами), вас мають направити на оцінювання до експертної команди для продовження тимчасової непрацездатності або, за наявності ознак, для встановлення інвалідності. Для окремих категорій діагнозів та станів не потрібно очікувати 120 днів непрацездатності, щоб отримати направлення на оцінювання. Зокрема, це стосується ампутацій, видалення або трансплантацій органів, артродезів, сліпоти або відсутності очей, хронічної хвороби нирок 4-5 стадії та психічних розладів.

Санаторно-курортне лікування

Для отримання рекомендацій про потребу в санаторно-курортному лікуванні також слід звернутися до експертних команд з оцінювання повсякденного функціонування людини. Команда визначить, чи відповідає ваш стан здоров'я критеріям для проведення реабілітації у санаторно-курортних закладах.

Інші цілі направлення

Також оцінювання може проводитись з іншими цілями. Зокрема, для:

- **Визначення медичних показань та протипоказань для забезпечення автомобілем чи електроскутером** — включає оцінку потреби та можливості керування транспортним засобом, у разі функціонального обмеження ходи та пересування.
- **Визначення потреби в догляді та соціальних послугах** — оцінка ступеня залежності пацієнта від сторонньої постійної допомоги.
- **Встановлення зв'язку інвалідності з хворобами, перенесеними у дитинстві**, для отримання гарантованих соціальних гарантій батьками, які доглядали дитину з інвалідністю.
- **Встановлення ступеня втрати професійної працездатності** — визначення відсотків втрати професійної працездатності, що перешкоджає виконувати трудові обов'язки після отримання травм чи захворювань.
- **Встановлення причинного зв'язку смерті** з професійним захворюванням, трудовим каліцтвом або іншими ушкодженнями здоров'я.

Якщо втрачено довідку МСЕК

У зв'язку з припиненням повноважень МСЕК з 31 грудня 2024 року, у разі втрати особою з інвалідністю паперової форми довідки МСЕК з акта огляду, потрібно звернутись до територіального відділення Пенсійного фонду України з проханням надати копії виписки з акта огляду медико-соціальної експертної комісії з метою подальшого її використання.

Загальні поради

Реформа системи МСЕК значно зменшує бюрократичне навантаження на людину та лікаря. Електронні направлення, прозорі процедури та можливість обирати заклад охорони здоров'я, в якому проводитиметься оцінювання, дозволяють зосередитися на головному — отриманні якісної допомоги.

Ця система спрямована на те, щоб кожен міг отримати необхідну підтримку з мінімальними витратами часу та зусиль, що є важливим кроком на шляху до людиноцентричної медицини.

Загальна інформація про оцінювання повсякденного функціонування

Перелік необхідних документів для оцінювання повсякденного функціонування особи:

1. **Особисті документи:** паспорт, РНОКПП (за наявності), військово-облікові документи (для військовозобов'язаних, за наявності).
2. **Медичні документи, включаючи:**
 - Виписки з амбулаторної карти (025/о або електронної карти) або після стаціонарного лікування чи втручання (форма 027/о): вони підтверджують проведене лікування та стан здоров'я пацієнта.
 - Висновки лікарів та результати інструментальних чи лабораторних досліджень: документи мають містити інформацію про заклад охорони здоров'я, лікаря або лабораторію, стан пацієнта і діагноз згідно з МКХ-10 та, найкраще, якщо результати зафіксовані в ЕСОЗ.
 - Якщо ви проходили реабілітацію в сфері охорони здоров'я, варто подати індивідуальний реабілітаційний план (ІРП).
 - Попередні висновки та довідки МСЕК (за наявності).
3. **Документи, що підтверджують причини інвалідності:**
 - Документи, які дають підстави для встановлення причини інвалідності (наприклад, постанова ВЛК або рішення ЛКК про встановлену інвалідність дитині).

Як потрапити на оцінювання повсякденного функціонування?

Зверніться до лікуючого лікаря, який є основним лікарем за тим захворюванням, яке спричиняє погіршення стану або встановлення інвалідності, або до сімейного лікаря, якщо ви вже пройшли всі обстеження. Підготуйте документи, яких ще немає в електронній системі (наприклад, старі медичні виписки чи висновки, зокрема, якщо маєте електронні сканкопії необхідних документів), або частина з документів вже буде у вашого лікаря.

Якщо лікар об'єктивно бачить наявні підстави для проведення оцінювання, він зможе сформувати електронний пакет документів для проведення оцінювання. Усі підстави та причини направлення перелічені в постанові [КМУ від 15.11.2024 № 1338](#) у критеріях направлення на проведення оцінювання.

Обрати заклад для проведення оцінювання ви можете або разом з лікарем, або [на дашборді](#) на сайті МОЗ, де доступні заклади та профілі експертних команд, які в них створені. Щоб отримувати сповіщення про статус вашої справи та результати оцінювання, обов'язково вкажіть дані електронної скриньки, вашої або вашої довіреної особи.

На основі поданих вами документів лікуючий лікар створить структуровану електронну форму направлення і прикріпить до неї всі документи пацієнта. У формі міститься необхідна інформація про причини та мету направлення на оцінювання.

Направлення створюється і передається через спеціальну електронну систему щодо оцінювання повсякденного функціонування. Саме у цій системі лікар спільно з пацієнтом зможе обрати заклад охорони здоров'я, в якому пацієнту було б зручно пройти оцінювання.

Чи потрібен висновок ЛКК?

У новій системі лікарсько-консультативна комісія (ЛКК) більше не бере участі у затвердженні направлень на оцінювання. Лікуючий лікар самостійно сформує направлення та передасть його через нову електронну систему для оцінювання повсякденного функціонування до обраного закладу

з експертною командою. Це значно спростить процедуру та пришвидшить процес оцінювання для пацієнта. Водночас ЛКК виконує решту своїх функцій у закладі.

Що відбувається в закладі з експертною командою?

Далі адміністратор закладу перевірить повноту справи і чи відповідає вона критеріям направлення на оцінювання згідно з нормативно-правовими документами, і у випадку відповідності направить справу в чергу.

Електронна система поставить вашу справу у найближчий доступний проміжок часу в команді, яка є профільною для вашого основного стану чи захворювання. Однак до самого дня оцінювання ані адміністратор, ані команда, ані ви не знатимете, до якої саме команди і яких саме лікарів ви потрапите для проведення оцінювання.

Система лише надішле сповіщення на електронну пошту (пацієнта чи довіреної особи) про форму, час і місце оцінювання. У разі відсутності електронної пошти заклад надішле вам рекомендований лист.

Адміністратор та експертна команда зможуть побачити ваші дані у розкладі та ваші документи лише в день проведення оцінювання.

Як проходить оцінювання?

Ваше оцінювання може проходити в одній із форм, критерії до яких визначені в [постанові Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1338](#). Разом з лікарем ви також зможете обрати бажану форму оцінювання, враховуючи затверджені [критерії визначення форми проведення оцінювання](#):

- **Очна форма** — особисто в закладі охорони здоров'я для огляду та співбесіди.
- **Дистанційна форма** — застосовуються засоби телемедицини для взаємодії з особою.
- **Виїзна форма** — оцінювання здійснюється за місцем лікування або перебування, якщо особа не може самостійно прибути до закладу.
- **Заочна форма** — експертна команда розглядає документи без особистої присутності, якщо подано достатній обсяг інформації.

Оцінювання проводиться експертною командою, яка аналізує подані документи, а у разі очного, дистанційного або виїзного огляду проводить обстеження. У процесі оцінювання особливу увагу приділятимуть ступеню порушень функціонування, впливу травми чи захворювання на повсякденну діяльність, а також необхідності соціальної підтримки чи реабілітації.

На основі отриманих результатів експертна команда буде ухвалювати рішення щодо потреб особи, наприклад, подовження непрацездатності або встановлення статусу інвалідності, визначення термінів повторного оцінювання (за потреби) та надавати рекомендації щодо реабілітаційних заходів.

У разі встановлення особі інвалідності експертна команда буде розробляти рекомендації, які є частиною ІПР, щодо забезпечення допоміжними засобами реабілітації, медичними виробами, потребах у соціальних та інших послугах.

Прийняте рішення буде внесено до електронної системи, а пацієнт отримає витяг з рішення та в разі встановлення інвалідності — рекомендації, які є частиною ІПР, на електронну пошту або, за потреби, у паперовій формі. Документ також буде доступним в електронному кабінеті лікаря, який направив пацієнта на оцінювання. Інформація за результатами прийнятого рішення експертною командою про потребу пацієнта у соціальних послугах буде передаватися до органів соціального захисту, що відповідають за подальше використання при призначенні виплат, допоміжних засобів реабілітації чи соціальних послуг.

Чи залишаються чинними документи, видані МСЕК?

Усі попередньо видані ІПР будуть дійсними, якщо не потребують змін і доповнень.

Прийняті рішення та довідки, видані МСЕК до 31 грудня 2024 року, також будуть чинними та залишатимуться підставами для продовження надання послуг, пільг, пенсій, допомог, компенсацій, надбавок, відстрочок тощо.

Повторні оцінювання

Строки проведення повторних оцінювань повсякденного функціонування також чітко визначені.

1. Якщо ви вже маєте статус інвалідності: оцінювання відбудеться відповідно до строків, встановлених у попередньому рішенні МСЕК.

2. Якщо інвалідність встановлена безстроково: у вас немає потреби проходити оцінювання повторно. Проте, якщо виникне така необхідність через погіршення стану здоров'я, то ви можете звернутись до лікаря, і він скерує вас на оцінювання.

3. Якщо з поважних причин не змогли раніше пройти повторний огляд протягом 2022-2024 року, керуючись відповідною нормою в законодавстві: повторний огляд та оцінювання потрібно буде пройти:

– чоловікам 25-60 років з 2 або 3 групою інвалідності — до 1 листопада 2025 року;

– усім іншим пацієнтам (за винятком перелічених нижче випадків) — до 1 квітня 2026 року.

Винятки — неможливість повторного огляду з таких причин:

- люди перебувають на територіях, на яких ведуться бойові дії, або на тимчасово окупованих територіях;
- пацієнти з важкими порушеннями функцій організму (не мають кінцівки або якогось з парних органів, не чують або не бачать, мають онкологічне або психічне захворювання);
- чинні військовослужбовці ЗСУ та інших військових формувань — для них статус інвалідності залишається чинним на період проходження військової служби та протягом 60 днів з дати звільнення зі служби.